

гання число падіння більше змінювалося за нерегульованого температурного режиму зберігання, особливо у борошні із зерна пшениці сорту Подолянка цей показник зріс на 42 с.

Борошно із обох сортів пшениці мало міцнішу клейковину на початку зберігання і в процесі зберігання зазнавало таких змін: в регу-

льованих умовах – клейковина укріплювалася протягом усього періоду зберігання, а в нерегульованих – до 3–6 місяців і потім розслаблювалася. Кількість клейковини становила 25–27 %, в залежності від сорту і режим та тривалість зберігання не мали суттєвого впливу на зміни цього показника.

УДК 1.664.724»4»:631.11

Гулько С. М., канд. техн. наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

e-mail: cgunko@gmail.com

ВПЛИВ УМОВ ТА ТРИВАЛОСТІ ЗБЕРІГАННЯ ЗЕРНА ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ НА ЙОГО ХЛІБОПЕКАРСЬКІ ВЛАСТИВОСТІ

У зерновому балансі України провідне місце належить пшениці озимій. Лише невелика частина зерна пшениці від виробника надходить до споживача, а більша частина закладається на зберігання, а потім переробляється на хлібобулочні вироби.

Тому метою наших досліджень було визначення впливу сортових особливостей, умов та тривалості зберігання зерна на його хлібопекарські показники.

У дослідженнях використовували зерно пшениці озимої сортів Перлина Лісостепу та Миронівська 65. Зерно зберігали впродовж року при двох режимах: в умовах звичайного зернохосвища (нерегульований температурний режим) та в охолодженому стані при температурі 5–10°C.

У результаті проведених досліджень встановлено, що зміни які відбуваються в зерні в процесі зберігання залежать від початкової якості. Так,

у зерні пшениці сорту Миронівська-65, клейковина якого слабка, в процесі зберігання в нерегульованих умовах вона погіршується, що призводить до зниження хлібопекарських властивостей (зменшується водопоглинальна здатність, тісто розріджується) і тому це зерно краще зберігати в охолодженому стані (показник якості ВДК більш стабільний протягом року).

Збільшення об'єму хліба в нерегульованому температурному режимі відбувалося протягом перших 3-х місяців зберігання, а потім (до 12 місяців) – зменшувалося, при зберіганні в регульованому – протягом перших 6 місяців, а потім зменшувалося. Це пояснюється тим, що в першому випадку процес післязбирального дозрівання перебігав швидше, ніж у другому, і як результат, максимальні значення об'єму хліба отримали після 6 місяців зберігання.

УДК 631.5:633.31.4

Давидюк О. В., студентка IV курсу агробіологічного факультету

Науковий керівник – канд. с.-г. наук, доцент кафедри кормовиробництва, меліорації і метеорології Ковбасюк П. У.

Національний університет біоресурсів і природокористування України

e-mail: kafedra-kormoviobnitstvo@ukr.net

КОРМОВА ЦІННІСТЬ ТА ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОЩУВАННЯ СЕРАДЕЛИ ПОСІВНОЇ

У вирішенні проблеми білка велике значення мають однорічні бобові культури. Серед малопоширених високопродуктивних кормових культур родини бобових є серадела посівна (птахоніжка) (*Ornithopus sativa*). Нажаль, впровадження цієї культури у виробництво на сьогоднішній день стримується. Основна причина цього – незнання кормової високої цінності цієї культури.

В 100 кг зеленої маси міститься 17–18 кормових одиниць, 2,5–2,8 кг перетравного протеїну, 0,6 кг фосфору, 1,4–1,6 кг кальцію. А в 100 кг сіна – 49–52 кормові одиниці, вміст протеїну

17–19 %, 3,2–3,4 % жиру, 22–24 % клітковини, 40–44 % БЕР, 6,5–7,0 % золи. Крім того в кормовій масі міститься багато вітамінів, солей, кальцію, калію, фосфору та значна кількість мікроелементів.

Зелена маса культури добре облистяна, соковита, ніжна, а тому охоче поїдається всіма видами тварин, особливо молодняком великої рогатої худоби. Рання зелена маса її – цінний корм для свиней, кролів та птиці. Травостої серадели посівної та її сумішок є цінною, незамінною сировиною для виготовлення різних високопоживних кормів.

Серадела стійка проти витоптування, а після скошування швидко відростає і може забезпечувати два повноцінні укуси. Частіше всього сераделу вирощують у сумішках зі злаковими культурами (овес, ячмінь, пажитниця однорічна).

До ґрунтів серадела посівна найменш вимоглива, а тому її часто називають «конюшиною пісків», так як вона добре росте на піщаних ґрунтах у помірно-вологодному кліматі. Обробіток ґрунту передбачає лущення стерні та оранку на глибину не більше орного шару. Перед висівом ґрунт боронують і культивують. Під сераделу посівну, як правило, вносять фосфорно-калійні добрива (60 кг/га фосфору, 90 кг/га калію). Ця

норма забезпечує високу врожайність та якість травостоїв. Сіють сераделу в самі ранні строки, з нормою висіву 40–45 кг/га, а глибина загортання насіння повинна становити 2–3 см.

Найвищу врожайність з високими показниками хімічного складу культура забезпечує у фазі повного цвітіння. Скошують культуру на кормові цілі не нижче 10–12 см. При такій висоті скошування серадела швидко відростає і формує високу врожайність другого укусу.

Подальші дослідження слід зосередити на вивченні сучасних технологій щодо підвищення врожаю серадели посівної в сумішках з іншими культурами.

УДК 633.111.1.«324».631.527

Демидов О. А., доктор с.-г. наук, член-кореспондент, директор
Гуменюк О. В., кандидат с.-г. наук, завідувач лабораторії селекції озимої пшениці
Миронівський інститут пшениці імені В. М. Ремесла НААН України
e-mail: AlexGymenyuk@mail.ru

ДОСЯГНЕННЯ З СЕЛЕКЦІЇ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ В МИРОНІВСЬКОМУ ІНСТИТУТІ ПШЕНИЦІ ІМЕНІ В.М. РЕМЕСЛА

Впровадження нових сортів пшениці озимої у виробництво зумовлює збільшення врожайності та підвищення якості продукції, що є одним із стратегічних напрямів зміцнення економіки України. Велику роль у цьому відіграє селекція як наука, що на практиці довела свою значущість. Значний внесок в економіку країни належить сортам миронівської селекції. У 2015 р. миронівські науковці відзначили 100-річчя селекції пшениці озимої, яка веде свою історію зі створення в 1915 р. на Центральній дослідній станції селекційного відділу.

Мета – відтворити головні віхи селекційної роботи з культурою пшениці м'якої озимої в Миронівському інституті пшениці за період 1915–2017 рр.

Творчі здобутки в селекції озимої пшениці миронівських науковців можна позначити окремими ключовими позиціями, які розподіляють безперервний селекційний процес на декілька етапів з характерними для них базовими сортами та методами їх створення.

Перший етап селекційної роботи охоплював 1915–1928 рр. Основним методом селекції на той час був індивідуальний добір елітних рослин з місцевих популяцій. Цей період ознаменований створенням відомого сорту Українка 0246, який отримано методом внутрішньосортного добору з оригінальної Banatka (завезеної з тодішньої Австро-Угорщини) селекціонерами В.Є. Жолткевичем, Л.І. Ковалевським та І.М. Єремєєвим.

Основним завданням другого етапу селекційної діяльності (1929–1947 рр.) стало поліпшення сорту Українка 0246 та усунення його недоліків (високоростості та ураження хворобами). Поряд

з індивідуальним добором широко застосовували метод схрещування з метою поєднання в одному сорті бажаних ознак. У схрещування з Українкою залучалися кращі сорти різних селекційно-дослідних установ.

Третій етап селекції, започаткований в 1948 р., умовно можна продовжити до 1965 р. Цей період пов'язаний з ім'ям В.М. Ремесла. Першим результатом його використання в селекційній практиці стало створення сорту Миронівська 264 (районований в 1960 р.), який впродовж 10 років широко вирощувався у виробництві. Після районування в 1963 р. сорту Миронівська 808, створеного тим же методом, площі під Миронівською 264 поступово скорочуються. Посівні площі Миронівської 808 в окремі роки сягали близько 10 млн. га. Сорт до цього часу висівається в Російській Федерації та Республіці Казахстан.

Виявлені академіком В.М. Ремеслом недоліки Миронівської 808 були враховані та усунені в сортах четвертого етапу селекції (1966–1979 рр.), створених методом гібридизації. Селекційну роботу Василь Миколайович проводив у два етапи: I – зміна ярого типу розвитку в озимий; II – гібридизація створених форм з кращими високопродуктивними сортами. За таким принципом були створені сорти пшениці озимої Миронівська ювілейна, Іллічівка та Миронівська 25, які на той час вони відповідали вимогам інтенсивних технологій вирощування. Наприкінці 70-х років ХХ ст. посіви Миронівської ювілейної та Іллічівки щороку сягали 1 млн. га.

П'ятий етап селекційних досліджень (1980–1990 рр.) характеризується впровадженням у виробництво стійких до вилягання та ураження